

SADAKA ÇEŞİTLERİ, HER AN İYİLİK YAPABİLECEĞİMİZ FIRSATLAR VE SEVGİNİN ÜSTÜNLÜĞÜ

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Sohbetimiz mübarek olsun, sevaplı olsun, bereketli olsun, hayırlı olsun diye Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadîs-i şerîflerinden üç tane okuyarak başlayacağız.

Birinci hadîs-i şerîf Buhâri'den rivayet edilmiş.

Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki:

İmâtatü'l-ezâ anit-tarîki sadekatün.

Muhatabına; “Yolda gördüğün gelip geçene zarar verecek bir şeyi oradan ala kenara at. Çünkü bu da senin için bir sadakadır.” buyurmuş.

Mesela yolda bir dal düşmüş olabilir. Gelen geçenin ayağına takılır. Bir diken, bir taş, bir pislik, bir çöp olabilir. Bunları kenara atmak da sadakadır. Biliyorsunuz biz sadaka deyince bizim ülkemizde ilk hatıra gelen birisinin elini cebine atıp cüzdanını açıp şöyle ufak miktarda bir parayı fakir bir kimseye vermesi diye

düşünüyoruz. Birazcık mali yardım yapmak, para vermek veya bir yiyecek içecek vermek. Sadaka budur; buna sadaka diyoruz. Fakat aslında dinimizde sadaka çok geniş kapsamlı bir kavramdır. Burada onu görüyoruz. Yolda gelip geçene zarar verecek bir çöp, bir dal, bir taş, bir madde var da insan onu alır kenara koyarsa o da sadaka oluyor. Yani insan sadaka vermiş gibi sevap kazanıyor. Bu hadîs-i şerifte sadece bu belirtilmiş ama bu sadece bir misaldir. Pek çok misalleri vardır. Ben buna ek olarak, sadakanın çeşitleri olarak kendim için çarpıcı bulduğum bazı misalleri söylüyorum.

Başka bir hadîs-i şerif:

Tebessümüke fî vechi ehîke leke sadaka-tün.

Kardeşinin, arkadaşının yüzüne mütebessim bir çehre ile bakman dahi senin için sadakadır. Müslümanlar arasında sevgi ve muhabbetin artmasına vesile olacağından güleç yüzlü olmak güzel bir şey; çatık kaşlı, abus çehreli, karşısındakinin içini karartan, canını sıkan bir çehre ile durmak yerine mütebessim, tatlı, nazik, sevimli olmak; o bile bir sadakadır.

a. İyilik ve Kötülük ile İlgili sadakalar

Başka bir misal;

أَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ لَكَ صَدَقَةٌ

Emruke bi'l-ma'rûfi leke sadakatün.

Yani birini karşına alıyorsun diyorsun ki; “Kardeşim bak, ben hadîs-i şerîfte okudum, şöyle yapmak sevapmış, böyle yap.” Emr-i mâruf yani dinin, aklın, şeriatın güzel gördüğü bir şeyi birisine hatırlatmak, emretmek, tavsiye etmek, bu da bir sadaka.

نَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَكَ صَدَقَةٌ

Nehyüke ani'l-münkeri leke sadakatün.

Veya bir kimseye, “Kardeşim ben de daha önceden senin gibiydim, bu işin suç olduğunu, günah olduğunu bilmiyordum ama sonradan öğrendim ki böyle yapmak günahmış, şöyle yapma...” diyorsun mesela, farz edelim.

Bir yapılmaması gereken işi hatırlatmak, onu engellemek; bu da, tabii kötü bir şeyi yaptırmamak da iyi bir şey, aslında olumlu bir şey, bu da sadaka. Hatta çeşmenin başında bekliyorsunuz. Tabii eskiden şimdiki gibi değildi. Su, hele Arabistan'da büyük bir mesele idi.

Kova ile çekilecekti ondan sonra eve taşınacaktı filan. Evlerde böyle musluklar şehirlerde su şebekeleri yoktu... Peygamber Efendimiz;

“Senin kovandaki suyu arkadaşının kovasına boşaltıvermen dahi bir sadakadır.” diyor.

Muhacirîn, Mekke’den hicret eden mübarekler Medine’ye geldikleri zaman orada malî ve iktisadî sıkıntılara düştüler, çok sıkıntılar çektiler, çok aç kaldılar, çok yoksulluk çektiler. Bunun boyutları hakkında bir bilgi vermek için söylemek istiyorum:

Hz. Ali Efendimiz Medine’nin kabristanı olan Bakî’u’l-garkat kabristanının arka tarafında bir bahçenin önünden geçerken ihtiyar bir kadının kuyudan kovayla su çektiğini görüyor. Kadının bahçesinde kuyu var kadın da kovayla su çekiyor. Ona;

“Suyunu ücretle ben çekeyim, kabul eder misin?” diye teklifte bulunuyor, ihtiyar kadınla bir kova su, bir hurmaya anlaşıyorlar. Aşağıdan sarkıtacak, yukarıya çekecek, bir hurmaya... Hz Ali *radıyallahu anh* Efendimiz elleri kabarcıya kadar böyle çalışıyor. Sonra kazandığı hurmaları, kaç kova şey yapmışsa, avucuna alıyor, “Çalıştım yâ Resullullah! Bu kadar

hurma kazandım.” diye Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanına getiriyor, Peygamber Efendimiz de alıp ondan, ikramından yiyor.

Sen kovanı doldurmuşsun, tam o sırada kardeşin gelmiş, “Haydi benim işim acele değil, kovamı sana veriyim, suyu döküvereyim sana sen git.” [derse] bu bile bir sadaka oluyor. Yani iyiliğin her çeşidi hatta sözle söylenen nasihatler bile sadaka oluyor ve Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

“İyiliklerden hiçbir şeyi hor hakir görme.” Çünkü Allah’ın neyi kabul edeceği, hangi sebeple insanı afv u mağfiret edeceği belli olmaz. Bazen küçük gibi görünen bir işten dolayı sever, rahmetine erdirir; bazen de insanların küçük sandığı bir sebepten dolayı, aslında o kadar küçük değildir de, Allah cezalandırır bundan dolayı da azaba uğrayabilir.

Allah azabından korusun, rahmetine erdirsin.

Bu hadîs-i şerîften sonraki hadislerin hepsi dualar. Peygamber Efendimiz’in mübarek ağzından söylenmiş olan çeşitli dualar var burada.

Efendimiz çeşitli zamanlarda çeşitli şekillerde dualar ederdi. Duanın makbulü içten gelenidir, güzeli o anda içinden geldiği şekilde... Yapmacık, tekerleme tarzında değil de içinden geldiği gibi yapılan duadır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz çok fasih, edip ve beliğ bir kimseydi. Belâğat sahibi bir kimseydi. Sözleri ekseriyetle şiir kadar güzel düşerdi fakat kendisini zorlamazdı, kendiliğinden tabii olarak güzel düşerdi; edebî meziyetleri yüksek olduğundan güzel düşerdi; sözleri yapmacık olmazdı. Çeşitli zamanlarda çeşitli şekilde dualar yapmıştır.

Dikkatimizi çeken bir husus, Efendimiz çok dua ederdi. Her vesileyle dua ederdi. Yata tarken dua ederdi, uykudan uyandığı zaman dua ederdi. Sağına dönerken dua ederdi, soluna dönerken dua ederdi, evden çıkarken dua ederdi, eve girerken dua ederdi, yemeğe başlarken dua, yemeği bitirdiği zaman dua, elbisesini giyerken dua, çıkartırken dua, yeni bir elbiseyi ilk giydiği zaman yaptığı dua, turfanda bir meyveyi ilk yediği zaman yaptığı dua, gökyüzünde ince hilal ilk gördüğü zaman yaptığı

dua... Dua dua dua... Çok dua ederdi. Bu Allah'ı sevmesinden, Allah ile yakınlığından kaynaklanıyor. Her an Allah ile olan ünsiyetinden, kurbiyetinden dolayı çok dualı idi.

Dua, insanların çoğunun bilmediği bir husustur;

الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ

ed-Duâu hüve'l-ibâdetü. “Dua ibadettir.”

Millet duayı, ibadet bittikten sonra ücret istemek gibi değerlendirir, öyle değildir; duanın kendisi de ibadettir. Namaz ibadet olduğu gibi, oruç ibadet olduğu gibi dua etmek de ibadettir. Bir insan elini açsa saatlerce; “Aman Rabbi! Şunu istiyorum, bunu istiyorum!” filan diye dualar etse, o da ibadet etmiş olur. “Yâ Rabbi! Benim çok borcum var, beni mahcup etme.” filan, para istiyor, netice itibariyle dua kabul olursa bir menfaat gelecek. Olsun, o dua etmesi de ibadettir çünkü Allah'ın varlığını biliyor, Allah'a yöneliyor.

Mersinli bir müteahhit çok duygulanarak anlatmıştı: Ben sözüne sâdık, söz verdim mi yapmak isteyen bir insandım. Borçlandım bir

yere, “Falanca ayın filanca gününde bu borcumu vereceğim.” dedim. O günden bir gün önce kasamda bir kuruş para yok. Umduğum paralar gelmedi, yaptığım inşaatın dairelerini satamadım. Çok üzgünüm, perişanım, “Ben şimdi alacaklılarıma ne diyeceğim, söz vermiştim, yakın arkadaşımı mahcup olacağım.” filan diye çok üzüldüm diyor.

Sabahleyin işine gitmeden önce dua etmiş; “Yâ Rabbi! Ben bu borcu ödemek niyetiyle almıştım. Mahcup olmayı istemiyorum, o sevdiğim bir arkadaşımıdır.” vesaire... “Bana borcumu ödemeye kolaylık ihsan eyle.” diye dua ettim diyor.

Hiçbir kuruş yok kasada, ödenecek para da çok büyük, külliyetli bir miktar. “Böyle üzüntüyle acaba Allah duamı kabul eder mi etmez mi filan diyerek gittim.” diyor. Emin olun, “İnşaatta şantiyeye girdim arkamdan bir Almaniacı geldi yani Almanya’da çalışan işçi kardeş geldi, inşaatı gezdi iki daireyi beğendi, parasını verdi çıktı gitti, ben de borcumu ödedim.” diyor.

Yani Allah *celle celâlihû* ihlasla, candan yapılan duaları bazen fevkalade büyük bir süratle kabul eder.

Duaların kabul edileceğine dair Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de vaat buyuyor;

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

*Ve kâle rabbükümü'd-ûnî estecib leküm.*¹ “Bana dua edin ben sizin duanızı karşılıksız koymam, elinizi boş çevirmem.” diye vadi vardır. Fakat duanın kabulü, yani insanın istediği şey, üç şekilde olur:

Bazen Allah istediğini aynen verir, bazen istediğinden âlâsını, daha uygun olanını verir, bazen de istediği mukadderata aykırı bir şeysel âhirette verir. Misal olarak anlatalım, mesela hasta diyor ki;

“Yâ Rabbi! Başım çok ağrıyor bana bir aspirin ver.” Farz edelim yani, meseleyi basitleştirerek anlatmak istiyorum. “Yâ Rabbi! Başım çok ağrıyor, çatlayacak gibi ağrıyor, bir aspirin ver de bir yerden bulayım da şu aspirini

¹ 40/Mü'min, 60.

yutayım başımın ağrısı geçsin.” mesela... Şimdi aspirin ona iyi gelecekse, Allah duasını kabul edecekse, aspirini nasip eder; kapıya birisi gelir “al aspirini” der filan. Netice itibarıyla Allah o olmadık vesileler, umulmadık kapılar açar istediğini verir. Fakat adamda ülser varsa aspirin dokunur. Şimdi aspirini Allah verse başının ağrısı geçecekken midesi delinecek, ülser azacak midesinde kanama yapacak. Allah onun maksadını bildiği için, bu kulum başının ağrısını geçmesini istiyor ama yanlış şey istiyor, aspirin istiyor, halbuki aspirin ona iyi gelmez; o zaman ondan daha iyi bir şey verir başının ağrısı geçer ama aspirin verilmemiş gibi görünür.

Neden verilmemiştir?

Aspirin zararlı olacaktır, midesine dokunacaktır da ondan.

Bazen kul bir şey ister; “Ya ben istedim de Allah vermedi.” [der.] Verse zararı olacaktır, Allah daha iyisini verecektir ondan [vermemiştir]. Bazen de istediği şey kadere aykırı olur. Mesela, “Yâ Rabbi! Bu babam ölmesin,

Allah ömür versin. Yâ Rabbi! Şu yataktan kalksın!” İyî ama onun vadesi bitti, ömrü sona erdi, artık yazısı tamam o vefat edecek.

O zaman böyle bir dua ne olur?

O zaman Allah ona âhirette, dua ettiği için sevap verir.

Kul âhirete vardığı zaman hesabı görülürken birçok sevaplarla karşılaşacakmış ve merak edecekmiş, diyecekmiş ki;

“Yâ Rabbi! Ben bu sevabı ne yaptım da kazandım hiç farkında değilim, nereden geldi bu sevap benim defterime yazılmış?” diyecekmiş. Hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz’in bildirdiğine göre o zaman Allahu Teâlâ Tazretleri buyuracakmış ki;

“Ey kulum! Bunlar senin dünyada yaptığın duaların karşılığıdır. İstediyin şey uygun olmadığından dünyada vermedim âhirette bu sevabı, mükâfatı, bu büyük dereceyi veriyorum.” diyecekmiş. O zaman kul;

“Ah keşke, o fâni dünyadaki bütün dualarım keşke böyle âhirette sevap olarak verilseydi. Orada olmasa da mühim değildi, keşke âhirette verilseydi.” diyecekmiş.

Demek ki duayı Allah kabul eder, dua edeni sever, dua ibadettir, onun için ağız dualı olmalıyız, kendimize, ana babamıza\ sevdiklerimize, yakınlarımıza dua etmeliyiz, duanın gücünü kuvvetini bilmeliyiz. “Allah ne yaparsa yapar kendisi bilir, sebepleri harekete geçirir insana istediğini ihsan eder.” diye Allah’a iltica etmeliyiz. Allah’tan istemeliyiz. Sevap bu.

b. Peygamber Efendimizin s.a.s. Yaptığı Bir Dua ve Hikmetleri

Şimdi bu dualardan, Efendimiz’in yaptığı çeşitli dualardan bir tanesini okuyalım. Efendimiz, [Enes *radiyallahu anh*’ın rivayet ettiğine göre] bir seferinde şöyle dua etmiş;

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَعَمَلٍ لَا يُرْفَعُ
وَدُعَاءٍ لَا يُسْتَجَابُ

Allâhumme innî eûzü bike min ilmin lâ yenfau’ ve amelin lâ yurfau’ ve du’âin lâ yüstecâbü. “Yâ Rabbi! Fayda vermeyen ilimden ben Sana sığınırım, Senin huzuruna kabul edilmeyen ibadetten Sana sığınırım, kabul olmayan duadan Sana sığınırım.”

Bunları biraz açıklayalım, Efendimiz bunları istememiş, yâ Rabbi! Ben bunlardan sana sığınırım, aman bunlar başıma gelmesin, [diye dua etmiş.]

Nedir bunlar?

“Fayda vermeyen ilim, Allah’ın huzuruna kabul olunmayan ibadet ve kabul olmayan dua.”

İnsan dünyada çeşitli bilgiler öğreniyor, herkesin bir mesleği var, okuduğu yüzlerce kitap var, kütüphanesinde çeşit çeşit kitaplar var; insan çeşitli hüneleri, bilgileri elde etmek için ömrünü geçiriyor fakat bazı bilgilerin faydası olmuyor. Ya öğrendiği bilgi iyi bir bilgi değil ondan faydası yok ya da bilgi güzel de öğrenmiş de uygulamadığı için faydası yok, kendisine fayda vermiyor.

Biliyor, adam okumuş, soruyorsun; “Ben küçükken amme cüzünü ezberlemiştim, hocaya gitmiştim, imam hatibi bitirmiştim, söyleydim, böyleydim.” [diyor,] birçok şeyi biliyor ama şimdi hiç o taraklarda bezi yok, tamamen yoldan, raydan çıkmış. Demek ki bildiği bilgi kendisine fayda vermemiş. Böyle de olabilir yani bilgi güzel, kafasında bilgi var ama

kendisine fayda vermemiş ya da kafasına aldığı bilgiler faydalı bilgi değil. İşe yaramaz bilgi yani laf salatası veya yalan yanlış şeyler... Mesela diyelim ki sihir öğrenmiş, büyü öğrenmiş. E n'olacak bunlar, Allah bunları sevmiyor, bunlar haram, bunlarla meşgul olmak doğru değil. Bir sürü kitaplar okumuş ama kıymeti yok.

“Fayda vermeyen ilimden sana sığınırım yâ Rabbi!” Yani ben fayda veren ilmi öğreneyim. Öğrendiğim ilimler faydalı olsun. Faydalı ilimler beni doğru yola yönlendirsin, ben o ilimden istifade edeyim, faydalanayım.

“Faydalanılmayan ilimden sana sığınırım.” bir.

Ve amelin lâ yurfau'. Bazen kul ibadet işler de kulun ibadeti makbul olmaz. Hadîs-i şerîflerde geçen misalleri var; mesela Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki;

“Nice oruç tutan insan vardır, akşamleyin oruçtan eline hiçbir sevap geçmez, aç ve susuz kalmaktan ibarettir.”

Neden bu oruç, sevaplı bir şey olduğu halde, ibadet olduğu halde bu kimseye fayda vermedi?

Orucu usulüne uygun tutmadı, onun için. Orucu tutarken sadece aç durmak yetmiyor. Gözünü haramdan, ağzını günahattan sakınması lazım, elini harama uzatmaması, kimseyi incitmemesi lazım. Millet [oruçu] sadece aç ve susuz kalmak sanıyor. Aç ve susuz kalıyor ama öteki iyilikleri yapmadığı için Allah akşama sevap vermiyor. Oruçlu oruçlu gıybet ediyor, dedikodu yapıyor, yalan söylüyor, harama bakıyor, haramı işliyor vesaire... o zaman sevabı olmuyor. “Nice oruç tutan insan vardır ki akşamleyin eline bir sevap geçmiyor aç ve susuz kalmış oluyor.”

“Nice geceleyin uykusunu terk edip namaza, ibadete kalkıp abdest alıp namaz kılip da eline sevap geçmeyen insan vardır, uykusuzluktan başka bir şey görmemiştir.” diyor Efendimiz.

O neden oluyor?

Kalkıp kıldığı namazı usulüyle kılmıyor veya gösteriş ve riya için kılıyor. Evinde kılma-

yor da arkadaşı ile seyahate giderken bu arkadaş şimdi beni ayıplar diye kalkıyor ona gösteriş için namaz kılıyor o zaman riya oluyor, riya olunca Allah kabul etmiyor. Allah riyakârın amelini kabul etmez.

Bazı insanların amellerini Allah kabul etmez onun için onu huzuruna almaz, kovar; huzuruna gelmeden döndürür. Peygamber Efendimiz, “Böyle kabul olmayan ibadetten, amelden de sana sığınırım.” diyor. Demek ki Allah’tan faydalı ilim istiyor, kabul olan güzel ibadet yapmaya muvaffak olmasını istiyor.

Ve du’âin lâ yüstecâbü. “Kabul olmayan duadan da sana sığınırım. “

Dua ne zaman kabul olmaz?

Allah Kur’ân-ı Kerîm’de, “Bana dua edin ben duanızı kabul ederim.” buyurmuş, âyet var;

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

*Ve kâle rabbükümü’d-ûnî estecib leküm.*²

² 40/Mü’min, 60.

Ama dua ne zaman kabul olmaz, niçin kabul olmaz?

Bu önemli bir şey. Âyette “kabul ederim” diyor ama kabul olmayan dua da var, duanın kabul olmama durumu da var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

“Filanca kul elini açar yâ Rabbi der, yâ Rabbi der, yâ Rabbi der, Allah onun duasını nasıl kabul etsin ki yediği haram, giydiği haram!”

Haa, demek ki haramla beslendiği, haram yediği, haram giydiği zaman kabul olmuyor.

Ne kadar kabul olmaz?

Bir insan bir haram lokma yese 40 sabah duası kabul olmaz, bir ay on gün. Onun için haramdan, günahattan sakınmak lazım, duanın kabul olmama sebebi odur.

Böylece bu hadîs-i şerîften Peygamber Efendimiz’in bir takım endişelerini öğrenmiş olduk. Bazı ilimler fayda vermeyen ilim oluyor, ondan Allah’a sığınıyor; bazı işler ibadetler kabul olmayan ibadet oluyor, böyle ibadet yapmaktan Allah’a sığınıyor; bazı dualar da kabul olmuyor, böyle bir dua yapmaktan Allah’a sığınıyor.

Başka bir hadîs-i şerîfte de Peygamber Efendimiz'in Allahu Teâlâ hazretlerine şöyle yalvardığı, dua ettiği bildiriliyor;

اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

*Allahümme e'innî alâ edâi zikrike ve şük-
rike ve husni ibâdetike.* “Ya Rabbi! Sana şük-
retmekte, seni zikretmekte ve sana güzel iba-
det etmekte bana yardım eyle!”

Demek ki Allah yardım ederse insan Al-
lah'ın istediği tarzda güzel ibadeti yapabilir
onun için [Peygamber Efendimiz'in]; “Yâ
Rabbi! Senden bu hususlarda yardım diliyo-
rum.” diye dua ettiği de olmuş.

Bu ikinci hadîs-i şerîf oldu.

Bizim tahmin etmediğimiz bazı şeyler sa-
daka olabiliyordu, birinci hadis buydu, tebes-
süm bile sadaka olabiliyordu. İkinci hadiste
bazı ilimler faydasızdır, bazı ibadetler kabul
olmaz, bazı dualar kabul olmaz, bu duruma
düşmemeye dikkat etmek lazım.

İbadetlerin kabul olmama sebeplerinin
hepsini insana tasavvuf anlatır. Mesela, “İhlas-
sız yapılan amelleri Allah kabul etmez.”

Hadîs-i şerîf var. İhlasla yapılacak, ihlassız yapılan amelleri Allah kabul etmez. İşte onun için tasavvuf bu yönlerden de çok önemli oluyor; ibadetlerini kabul olmasının, duaların kabul olmasının şartlarını öğreten ilim olduğu için de tasavvuf önemli oluyor.

Üçüncü bir hadis daha okuyarak bunu kapatacağım, soruların cevaplanmasına geçeceğim çünkü sorular da önemli.

Büyük hadis alimi İmam Tirmizî'nin rivayet ettiğine göre Efendimiz şöyle bir dua da yapmış;

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يَنْفَعُنِي حُبُّهُ عِنْدَكَ،
اللَّهُمَّ مَا رَزَقْتَنِي مِمَّا أَحِبُّ فَاجْعَلْهُ قُوَّةً لِي فِي مَا
تُحِبُّ، اللَّهُمَّ وَمَا زَوَيْتَ عَنِّي مِمَّا أَحِبُّ فَاجْعَلْهُ
فِرَاقًا لِي فِي مَا تُحِبُّ

Allâhümmerzuknî hubbeke ve hubbe men yenfa'unî hubbuhû indeke Allâhümme mâ razaktenî mimmâ uhubbi fec'alhü kuvveten lî fî mâ tuhibbü. Allâhümme mâ zeveyte annî mimmâ uhibbü fec'alhü ferâğan lî fî mâ tuhibbü.

Efendimiz buyuruyor ki;

Allâhümmerzuknî hubbeke. “Yâ Rabbi! Senin sevgini bana ikram eyle!”

Bu iki mânaya gelir; bana sana âşık olma, seni sevme meziyetini ihsan eyle, âşık-ı sâdık bir kul olmamı bana nasip eyle. “Senin sevgini bana nasip eyle.” demek bu olabilir. Yani ben Yunus Emre gibi, Mevlânâ gibi, evliyaullah gibi seni seven, seni anarken gözleri yaşaran, sana ibadet ederken aşk ile şevk ile ibadet eden, her yaptığı işi senin aşkına yapan âşık bir kulun olayım senin. Allah aşkı diyoruz ya, hani bir şey yapacak adam, yapmasın diye diyoruz ki; “Allah aşkına yapma!..” Yani her şeyi seven, âşık-ı sâdık bir insan olarak yapacak, bir; “âşık kul olmayı nasip et” demek olabilir, bir mâna bu.

Müslümanlar derece derecedir, hakikaten de müslümanların sınıflandırılmasında en yüksek sınıf Allah’ı seven kullardır. Allah’ı seven kullardır yani âşık-ı sâdıklardır, muhibb-i sâdıklardır, en yüksek mertebe odur, Allah’a âşık olma mertebesidir. Çünkü felsefî olarak derin derin düşünecek olursak bizim sevdiğimiz şeylerin hepsinin birçok kusuru vardır. Asıl

sevilecek, bütün güzellikleri yaratan Allah'tır, aslında her türlü en güzel sfata sahip olan Allah'ı sevmeliyiz fakat Allah'ı sevmek için Allah'ı bilmek lazım. Bilmediğini insan sevemez, gördüğü bildiği bir Şeyi seviyor; "Ayy, amaan! Ne kadar güzelmiŐ, ben bunu ne kadar sevdim!" filan [diyor,] görünce seviyor.

Muhabbet, sevgi bilgiden sonra, görüp tanıdıktan sonra gelir. Onun için mevkler sıralandığı zaman önce mrifetullah gelir, Allah'ı bilmek, Allah bilgisi, Allah'ı tanımak; ondan sonra muhabbetullah [gelir]. Tanıyan, Allah'ın her Őeyinin ne kadar en kmil olduğunu bilen Allah'a âşık olur. BaŐkası bunu anlamayabilir ama Yunus anlamıŐ, Mevlânâ anlamıŐ; Yunus'un ilahileri çok kesin olarak bunu ifade ediyor. Mesela bir Őair diyor ki, Yunus değil ama Yunus'ta yüzlerce misal var:

Mevlam aŐkını ver bana

Hayranın olayım Senin

Bülbül gibi cemaline

Nlnın olayım Senin.

"Yâ Rabbi! Bana Senin sevgini ver Sana hayran olayım, bülbülün gl görüp de âşık

âşık öttüğü gibi ben de hep Sana sevgimi dile getiriyim.” diyor.

Yandır beni yandır beni

Aşk meyine kandır beni

Hayran edip döndür beni

Devrânın olayım Senin.

“Yak beni ateşin aşkına cayır cayır yanıyım. Senin aşkından gece gündüz sayıklayım.” bilmem ne filan diye söylüyor.

Bu mânaya olabilir, “Yâ Rabbi! Bana sevgini ver!” demek bu mânaya olabilir yani ben senin aşğın olayım. İkincisi de, “Yâ Rabbi! Senin sevgini kazanmayı bana nasip et!” yani Sen beni sev.

“Bana sevgini ver” ne demek?

“Senden bana Senin sevgin, Senin razı olman nasip olsun.” demek. Her ikisi de güzel. Peygamber Efendimiz;

Allâhümmerzuknî hubbeke. “Yâ Rabbi! Sevgini bana ihsan eyle!” diyor.

[Efendimiz] hangisini kastediyorsa; “Yâ Rabbi! Benden hoşnut ol, razı ol, beni sev mi demek istiyor yoksa bana öyle duygular ver ki

ben seni tanıyım ben seni seveyim âşık olayım mı demek istiyor?” O veya ötekisi, ikisi de güzel.

c. Müslüman Başka Neleri sever?

Başka?

Ve hubbe men yenfa'unî hubbuhû indeke.

“Bir de, Senin yanında sevgisi bana fayda veren şeyin sevgisini ver.”

Dolambaçlı gibi söylenmiş sözü biraz açıklayalım. Mesela diyelim ki; Bir müslüman Kur'an okumayı çok seviyor. Bir arkadaş vardı diyor ki; “Hocam ben Kâbe'yi çok seviyorum.” Söylerken böyle gözleri bayılıyor. “Kâbe'yi çok seviyorum dayanamıyorum.” diyor, parayı biriktirdi mi, denkleştirdi mi fırt Kâbe'ye... Hac umre, hac umre... Kâbe'ye âşık olmuş, “Çok seviyorum.” diyor.

Şimdi bu Kâbe sevgisi âhirette Allah'ın indinde fayda verir mi?

Verir. Kâbe'yi seviyor, hac ediyor, umre ediyor.

“Sevgisi senin huzurunda bana fayda verecek olan şeyin sevgisini ver.”

E bazı insan da başka şeyi seviyor. Mesela parayı seviyor; parayı sevmeyen yok da, parayı çok seviyor. Parayı sevdiği için elimden para gitmesin [diye] sadakasını vermiyor, hayrını yapmıyor, hak yola sarf etmiyor, cihada sarf etmiyor, ibadete sarf etmiyor... Bu sevgi yarın Allah'ın huzurunda ona zarar verecek. Parayı sevdi, sımsıkı tuttu, hiçbir yere harcamadı, cimrilik yaptı; bu sevgi yarın Allah'ın huzurunda zarar verecek. Bu iyi bir sevgi değil.

“Sevgisi Senin huzurunda bana fayda verecek şeyleri sevmeyi bana nasip et.” Bu da ikili, bundan da iki anlam çıkabilir. Ya da; “Öyle kişilerin, öyle şeylerin beni sevmesini sağla ki onların sevgisi yarın Senin huzurunda bana fayda versin.” Mesela Resûlullah bizi sevse, Resûlullah'ın sevgisini kazansak, Resûlullah “ümmetim” diyor bizi seviyor; kişi olarak şu şahsı bu şahsı seviyor.

Bu sevgi bize âhirette fayda verecek mi?

Tabii fayda verecek. Diyecek ki; “Yâ Rabbi! Ben ümmetimden Ali'yi, Veli'yi, Hasan'ı, [Hüseyn'i,] şunu bunu seviyorum.” Resûlullah'ın sevgisi fayda verecek.

“Bana Senin huzurunda sevgisi fayda verecek kimsenin sevgisini nasip et.” demek; “Böyle mübarek evliyaullahın sevgisini nasip et; peygamberlerin, evliyaullahın sevgisini nasip et.” demek de olabilir. Yani bu duayı iki türlü anlamak mümkün; bir, “Benim gönlüm Seni sevsin, sevdiğim zaman yarın Senin huzuruna geldiğim de faydalı bir şeyi sevmiş olayım, bana fayda veren bir sevgiye gönlüm takılsın.” demek olabilir; Veyahut, “Sen bizi sev, Senin peygamberlerin, eyliyaullahın bizi sevsin.” demek olabilir.

Devam ediyor dua, bu sonuncu hadis-i şeriftir.

“Yâ Rabbi! Bana sevgini ver. Sevgisi senin huzurunda bana fayda verecek olanın sevgisini ver.”

Allâhümme mâ razaktenî mimmâ uhubbi fec’alhü kuvveten lî fî mâ tuhibbü. “Bana sevdiğim şeylerden ihsan ettiğin şeyler, neyi sevmişsem, neyi ihsan etmişsen onu Senin sevdiğin şeyleri kazanmakta bana kuvvet kaynağı eyle.”

Mesela neyi sevmiş?

Mesela Allah yolunda cihat etmeyi sevmiş veyahut, “Allah yolunda para kazanayım da bunu harcayım.” diye sevmiş. Bu sevdiğim şeyi Senin sevdiğin şeyi kazanmakta araç olarak kullanabileyim, bana bunu nasip et.” demiş oluyor.

Allâhümme mâ zeveyte annî mimmâ uhibbü. “Benim gönlümün takıldığı, sevdiğim bazı şeylerden vermediklerini de;

Fec’alhü ferâğan lî fî mâ tuhibbü. “Gönlümden onun sevgisini kazı, al, böylece sevdiğin şeyleri yapmaya gönlüm serbestlik kazansın, imkân kazansın, boş şeyle uğraşmasın.” demiş oluyor.

Bu da peygamber Efendimiz’in sevgiyle ilgili bir duası, ezberleyebilirsek ezberleriz. Bir kere daha okuyorum, bir kere daha tercüme ediyorum;

Allâhümmerzuknî hubbeke ve hubbe men yenfa’unî hubbuhû indeke. Allâhümme mâ razaktenî mimmâ uhubbi fec’alhü kuvveten lî fî mâ tuhibbü. Allâhümme mâ zeveyte annî mimmâ uhibbü fec’alhü ferâğan lî fî mâ tuhibbü.

“Yâ Rabbi! Bana sevgini ver ve sevgisi senin huzurunda fayda vereceğın sevgisini ver. Yâ Rabbi! Bana sevdiğim şeyi verdiysen onu senin sevdiğin şeyleri yapmaya kuvvet olarak kullanmamı nasip eyle, eğer benim istediğim bazı şeyleri bana vermediysen gönlümden onu çıkart, sevdiğin şeyleri yapmakta gönlüme bir rahatlık, bir imkân bahşeyle.” demiş oluyor duasıyla.

Böylece üç hadîs-i şerîfi okumuş olduk.

Allah peygamber Efendimiz’in şefaatine erdirsin, dinimizin güzelliklerini, inceliklerini anlayıp Peygamber Efendimiz’in sevdiği, Allah’ın sevdiği güzel bir müslüman olmayı hepimize nasip etsin.

Amaç böyle güzel şeyleri elde etmek.

SORU CEVAP

Soru: Muhterem hocam, bu tür iki katlı evlerde Kur’ân-ı Kerîm’in alt katta olmasında sakınca var mıdır?

Cevap: Hayır, sakınca yoktur. Her oda bir mekân olarak bir birimdir, bunun dışında bir

başka yerde başka bir şey olması ona bir saygısızlık mânâsı ifade etmez. Üst katta oturan bir kimse oturup yatabilir, burada da Kur'ân-ı Kerîm, kütüphane vesaire olabilir, onun bir mahsuru yoktur.

Soru: Saç boyaması yapılıyor, bir sakıncası var mıdır?

Cevap: Saçları ve sakalları Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz zamanında o zamanın insanları boyamıştır. Peygamber Efendimiz saçlara ve sakallara kına yakılmasını tavsiye etmiştir, bu tavsiye ettiği bir boyama şeklidir. Bir de düşmana karşı; “Saçları sakalları ağarmış, bunlar ihtiyar, biz bunlara saldırdık mı bunları yeneriz, bunların hepsi ihtiyar.” demesinler diye savaş anında siyah boyamaya teşvik etmiştir. Fakat sair zaman belirmiş olan beyaz kıllarınızı koparmayın. Demek ki zamanına göre, olaya göre boyama olabiliyor.

Soru: Saç boyası konusunda bizi aydınlatmanızı rica ediyorum. Saç boyatıldığında ibadete engel nedir ve boyatmak için ne gibi madde kullanmalıyız?

Cevap: Sa boyaları hakkında bilgim yok ama eskiden kına yakarlardı. Kınalar bir takım renkler verirdi. Daha başka renkler veren, siyahlaştıran boyalar vardı. Şimdiki boyalar hakkında bilgim olmadığı için bu konuda konuşmuyorum.

Soru: Namaz kılarken duvar kâğıdındaki resimlerin sakıncası veya namazın resimli yerde kılınması meselesini soruyor.

Cevap: Resimler eğer bitki resmiyse mesela şu duvarda yaprak resimleri var; bitki resminin bir sakıncası yoktur. Fakat eğer canlı hayvan resmiyse mesela geyik, kuş, aslan, kaplan vesaire bunlar mahsurludur. Bir keresinde Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* evine geldiği zaman kapıya hayvan desenli bir perde asıldığını gördü, onu kaldırttı. “Resim olan eve melek girmez.” diye tavsiyesi vardır. O resimden kasıt işte böyle hayvan resmidir. “Acaba Peygamber Efendimiz neden bunu yasakladı.” diye sorulursa; insanoğlu dünyanın muhtelif yerlerinde çeşitli şekillerde yaptıkları resimlere, heykellere taptıkları için İslâm bu tapınmanın önünü kes-

mek maksadıyla uygun görmemiştir. Hele heykel kesinlikle engellenmiştir. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki: “Bir insan bir resim, bir heykel yapmışsa Allah ahirette ona diyecek ki: ‘Resmini yaptın hadi bakalım şimdi canını da ver.’ Onun resmin yapmışsın canını da verebilecek misin diye azarlayacak ve cezalandıracak.” Onun için tapınmaya vesile olmasın diye insan resmi, hayvan resmi, heykeli yapmak İslâm'da uygun görülmemiştir. Ama bitki resimlerinin mahsuru olmadığından çinilerde, eskiden beri kitaplarda, kitapların üstünde, perdelerde bitki resimleri yapılmıştır. Ortalarında gül deseni var, yapraklar var. Çiniler çok güzel çiçek resimleriyle süslüdür. Bunların mahsuru yoktur.

Soru: Herhangi bir tarikattan dersi olan kimse başka bir hoca efendiyi sevip ona derviş olabilir mi?

*Cevap: Olabilir. Bunun misali Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tâbi olmak gibidir. Musa *aleyhisselam* gelmiş, Tevrat'ı insanlara anlatmış. Aradan asırlar geçmiş, Tevrat'ın aslı kaybolmuş, ilaveler, çıkarmalar, bozulmalar olmuş. İncil, İsa *aleyhisselam*'a*

gelmiş. İncil'in İsa *aleyhisselam*'ın zamanında ve onun diliyle yazılı nüshası ortada yok, belli değil. İsa *aleyhisselam*'ın konuştuğu dille olanı yok. Yunancası var, daha başka dillere tercümesi var ve kendisinin zamanında yazılmış olan yok. Kendisi zamanından yıllar sonra yazılmış nüshalar var. Onun için Allah onlar da asıl tevhid inancını bozup da Hz. İsa'yı tanrı edindikleri için Hz. Meryem'i tanrı doğuran diye isimlendirip meleklerle tapındıkları için Allah dini yenilemiştir. Nasıl Peygamber Efendimiz peygamber seçildikten sonra artık Peygamber Efendimiz'in devri başlamış oluyor. Eski dinlere bağlı olan insanların gelip Peygamber Efendimiz'e bağlanması gerekse, yanlışlığı bırakıp doğruyu seçmesi gerekliyse yanlış bir yola girmiş olan bir kimse de güzel ve doğru olan bir yola gelebilir.

Soru: Türkiye'de sözde faizli veya faizsiz bankalarda çalışmak veya onlarla alışveriş yapma caiz midir?

Cevap: Peygamber Efendimiz'in kesin hadîs-i şerîfleri ve Kur'an-ı Kerîm'in kesin âyetleri vardır. Dinimizde faiz yasaklanmıştır. Faiz almak büyük günahlardandır. Faizin çeşitleri

vardır. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki: “Faizi alan da, veren de, faiz işlerini kâğıda yazan kâtip de, bu anlaşmayı şahit olarak destekleyen, oluşmasını sağlayan şahitler de melundur, lanetlidir.” Faizden, faizli müesseselerden kaçınmak lazımdır. Onlarda çalışmak, bu işlemleri yapmak da faizin kâtipliği ve şahidi gibi olduğundan dolayı doğru olamamaktadır. Ama faizsiz bankaysa, finans kurumuyorsa, kendisine para yatırırlara sermaye ortalığı yapıyorsa o zaman faiz olmadığı için mahsuru yoktur. Yasak olan faizdir. Faiz olmadığı takdirde mahsuru yoktur. Bir de yabancı diyarlarda gayrimüslimlerin diyarında yaşayan insanlar için Peygamber Efendimiz'in özel hadîs-i şerîfi vardır: O ülkenin kendi ahalilerini kendi inançlarına ve mevzuatlarına göre caiz olan bir işlemi bir müslüman arada kendi lehine ise yapabilir. Gayrimüslim diyarında müslüman ile gayrimüslim arasında faiz muamelesi olabilir. Bu yapılmaması bahis konusu değildir diye hadîs-i şerîf vardır. Çünkü o ülkenin ilgilileri razıdır. Bir müslüman gayrimüslim bir ülkeye gitmişse onlarla anlaşmalı olarak gidiyor. Oradan da bir kişi İslâm ülkesine gelmişse anlaşmalı olarak

geliyor. Anlaşma şartlarına riayet etmesi lazım. Anlaşma şartlarına uygun olarak onların kendi mevzuatlarında eğer bir müslümanın lehine bir şey varsa ondan istifade edebilir.

*Sübhâne rabbike rabbi'l-ızzeti ammâ
yesıfûn ve selâmün ale'l-mürselîn ve'l-hamdü
lillâhi Rabbi'l-âlemîn el-fâtiha.*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
1 Cemâziye'l-Evvel 1418 / 03.09.1997

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü